

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 17a

Tiltaltes navn: Marte Rimmers

Årstall: 1653

Sted: Fredrikstad i Østfold

1) Renteammeret
Byregnskaber
Sigte og sagfalderygte.
Fredrikstad
1651-1721.

nr 206, 207.

1653-54.

2) Tæne tingbok 1. 1653-57.

1) Anne Rimmers
"Peltet" og
2) Marke Rimmers } Fredrikstad
1653-1654.
Forvist.

Forskjellige regnskaber.

avskrevet 16. 12. 1931. }
25. 8. 1902. }

Rutekammeret
Byregnskaber
Sigt og sagfelds
regnsk.
Fredericksstad
1651-1721.

Jhm

1653-1654.

Mandtalds regisser och regenschat,
paa det wret och w-tiist jndteigt,
som aff Fredericksstad och Gammelbye
vedt Sarp, annammeld och oppebaaret
er, beregnet fra Phillippj Jacobj
dag, 1653, och thill aarsdagen 1654.

Anne Rimmer (s) 1653

Marck Rimmer (s) 1654

Jndteigt penge wd' sagfeld,

Effer Anne Rimmers som bleff
reddet, och hinds soster Marck
som bleff foruist, effer hopsfolgende
tuende domme, befantis en tiden
hange och lant som dj paa boede,
samt noget ringe godty, som
Silbammens effer worderings
breffuet, bedrager sig thill

penge _____ 8 dlr: 8 p:

Udgift imod forre jndteigt.

Giffuett for en rigens steffnings
forhuerrffuelde, fra Aggerfkiups
at lade kente och till besigling
penge, angaaendis proff offier
Anne Rimers,

penge — 1 dlr:

Anne Rimers

Morde Rimers

Forreid fra Frederichstad och
till Suinsund forleden hoet, som
er 6 mile, frem och tilbage, till
velb: her stadhholder her Gregers
Krabbe, med di forhuerrffuede proff
offier Anne Rimers, som effter
samme steffning vor erlanget,
hans gestrenged at anuise och
raadfoing at Lage, min fortering
och baadeleye

penge ————— 1/2 dr:

Giffuett schriffueren Jens Christensen
som aff velbent: her stadhholder
vor forordnit udj samme sag,
med Solff Laugrettiemend at domme

Rendekammeret
Byregnskaber
Sigt og sagfalds
regnsk.

Frederichsstad
1651-1721.

- 3 -

idj den thristige sag, for een
opsettelsis beschriffuelse och
Christen Soffrentens drengs vidnisbyrd,
Sat: Frederichsstad Raadstue,
den 16 november 1653. S.

penge _____ 1 dr:

Anne Rimmers

Marte Rimmers

Giffuet bünde lensymanden aff
Tinesøgen Hans Knaf, for hans
reiser och v = mage dj Solff mend
at skilneffne, som opsettelsen med
for^{re} schriffuer vdsked kaffuer,

penge _____ 1/2 dr:

Noch giffuet for^{re} schriffuer
Jens Christensen for den skolff
mendy doms beschriffuelse, offuer
Anne Rimmers, Sacerit Raadstuen,
den 28 november 1653.

penge _____ 2 dr:

Giffuet aff en baad och thüende
mend som roet fra Frederichsstad
och til Timpberg, som er - 8 mile
frem och tilbage, effter scharp:

retterem mester Morden

penge _____ 1 dr:

Giffuet forre skarpredder for
Anne Rimmers henrettelse,

penge _____ 10 dr:

Anne Rimmer

Marte Rimmer

Giffuet skarpredderen om: Morden
till hans fordring och vnderhaldning
paa tholff dagz thid hand wor
her i byen, forend Anne Rimmers
pindzjell och henrettelse vor scheid,
Hver dag - 2 slette g: er

penge _____ 4 dr:

Giffuet tvende mend som forde
forre scharpredder tilbage igjen till
Timpberg,

penge _____ 1 dr:

For Anne Rimmers Kost, fra
den 15 augustj. 1653. och till
den 13 Decem^{ber} nest efter, hun
bleff henredd, som vor rydden
vzger, om vzgen - 1/2 dr: er

penge _____ 1/2 dr:

Giffuet for: Bünde Lendymand
Hans Naf, for hans omage, di
solff mend at thilreffre, och
reise hid till Raadstuen mett
dennem, som met forbent skriffuer
Jens Christensen domte paa
Mare Rimmers,

penge _____ 1/2 dr:

Ane Rimmers

Mare Rimmers

Noch giffuet for: skriffuer for
samme domps beskriffuelse offuer
for: Mare, Saterit Raadstuen,
den 24. januarj 1654.

penge _____ 2 dr:

Giffuet for for: Mare Rimmers Kost,
fra den 15 augustj 1653. hün bleff
satt och till den 24 januarj næst
effter, forskriv: solff mendy dom bleff
varded, som er - 23 vger, huer vge
1/2 dr: er penge

penge _____ 11 1/2 dr:

1653-54.

f. 2

fol. 370.

Anno 1653 dand 16 novembris kollis
 rebergang paa Fredrichstad raadstue
 offiuer Anne och Martze Rimer effter h:
 stadtholders befaling i denne sag
 sil neffnt, de

12 mend

Peer Koum, Simon Kåne, Stenner Smertue
 Apzies Valle, Hendrich Rase, Jonn Viste,
 Vier Grollum, Stenner Björneröd, Anders Röd,
 Tore Björneröd, Apbiörn Kalnefs,

Anne Rimer
 5
Martz Rimer

Först oplet byfogden Soffrenn Jennkens
 suplication till her stadtholder, om 12
 lüngredis mennid, aff Tüne sogen, och
 dend sürenschriffüers, som i lüngmandens
 nerüerelpe maade dömmen i sagen, der
 paa følger h: Stadtholders resolution
 och befaling till dend sörenschriffüer
 och 12 lüngredis mennid aff Tüne sogen
 att de med fordeligste schall dömmen
 i denne sag i lüngmandens offüeruerelpe
 samme befaling datteret aff Fredrichstads

fol. 38a.

dend 27 octobris nærerende aar,
Kongl: maysts foget Söffren Jempsenn gaff
hinde sag.

Tingsvinderne oplest i Anne Rimmers
paa hör, saa vell som prouffuenn.

Karel Jempsen siennendis Christenn Söffren:
fren vor skeffnt till prouff, prouffuede, att
for ungefer en eller sex aar siden,
effter plöningen, da ssod hand och
jndplanchet Christen Söffrens haffue, ved
Anne Rimmers küp, da komt hun till
hannom och sagde, saa klaget hun sig
att der forchet saa mange paa hendis
kölne,*) och sagde dend schalch som
siendle h: Hanp, hand löste hanp brüper
ved min brönd, men jeg loffuede hannom
hand schulle faa en wonferd saa hand
hüerchen schulle schye jld eller vand
det haffuer hand faait, till forn schall
samme dreng haffue bleffnt affsindig
och drüchenet sig sielff samme
prouff gjorde hanp boger ad effter laüven,

fol. 38b.

De 12 mandtz süar er, att de vill förspör-
ge sig med her stadtholder, och suplicere,
om de maa forschaanis, och formeener
att de jche bör döme i de sager som
i kiöbstad fore falder, med videre c:

*) "Christen Söffrens Kölne,"
er tilføiet.

1653-54.

fol. 386.

Anno 1653 dēnd 28 novembris, er atter dēnd
sag för dagen med Anne Halvorsdatter
Rimmers, paa Fredrichstad raadstue, effter
h: staddholders befalling,
de 12 mænd;

Anne Rimmer
Merte Rimmer

Pæer Voin, Simon Hoige, Stenmer Smertue,
Apgier Valle, Hendrich Raas, Joun Vista,
Wier Grollimb, Stenmer Björnerød, Anders
Rød, Simon Rød, Torre Björnerød och
Apsbjörn Kalnef

fol. 392.

Atter igjen i rettelagt, h: staddholder, strenge
velb: h. Gregers Krabis befaling till mig och
12 lærestis mænd, aff Tüne schibbrede
att dōmme i sagen i h: længmand vetuiffes
Kampf hülpsens offuerverelfse, dateret her
aff Fredrichstad dēnd 27 octobris nu
sidet e:

Först vdi rekk lagt et probfs breff, aff Jens
Poulsen, da sørenschriftuer her vdi Tüne
Asinde och Kuallor schibbrede lehenne, och
och tünde lærestis mænd, nemblig Stenmer
Smertue och Simon Rød paa Kragerøen
østted, och dateret aff Jens Poulsens
hüps her i Fredrichstad dēnd 17 februarj

må sidet, paa künigs ord och lalle, Guds münd
 och Erich Fülleing haffuer hört aff Anne
 Rimmers münd, dend afften Fredrichstad
 brende; om samme jllebrand, samme proffer
 sagen j Anne Rimmers pashör.

For det andet vdi rette lagt, et singsvinde,
 aff stünde borger och lauretis mand, her
 aff Fredrichstad raadstue vdsked, dend 21
 februarj sidet forleden, paa künigs ord och
 lalle de haffuer ^{die} de samme tid haffuer
 hört aff Anne Rimmers, nemblig at kün
 stünde see j sol och maane, och om
 natten j söffne, att byen stod j stor
 fare, och att kün haffde giordt Paps.
 müs jensken ferdig aff künigs siugdomb,
 som onde mennische haffde giordt
 hannom paa med videre, samme sings
 vinde er vnder bemelte stünde mandts
 forsegling.

Anne Rimmer
 Marie Rimmer

fol. 39 v.

For det tredje vdi rette lagt et probbs breff,
 aff sege lauretis mand, sagen och
 vdsked, her aff raadstuen dend 17 sep-
 tembris sidet forleden, hvor da adschellige
 prov effter en rigens skeffning, sub dato
 Agershüs dend 29 augustij næst forgangen
 er forhüerffuet, offuer forre Anne Rimmers,
 nemblig künad Marj Lauridts Lebis haffuer
 proffuet j sagen, att Anne Rimmers
 j blandt andet schall haffue sagt, at
 byen stod j stor fare och schall aff

1653-1657.

1653-54.

fol. 396.

Anne Rimmers

29

Marte Rimmers

fol. 40 a.

brende Norden for Kirchen
 Jligemaade Günüld Johan Brönichis och
 kindis pigis Magüld Erichsdatters prouff, att
 Anne Rimmers till demomb schall haffue
 sagt, att der som kindis kölne haffde
 scaid, da haffde det jche scheid, och dend
 offre gade schulle och haffue brendt haffde
 Marj Peder Soldschiffuers jche verret, och
 Tomnis Olfens gaard bleff frie, for hand
 bad hanf fader borgemester att kün maatte
 bliffue aff med bödelen
 Der nest Marj Ostenpdatters och Abild
 Anders datter haffuer proffued, att de
 haffde jngen nöd hafft haffde,
 Kening och Läuридъ Lett jche verret, och
 Abild proffuer att Anne Rimmers till
 hinde haffuer sagt, att for tre mandty
 schyld, nemblig Kening Hansen, Läuридъ
 Lett och Christen Söffrensen, som vor
 aarsag j at kindis kölne bleff neder keet,
 der for brende byen, och borgemesters
 gaard haffde och brendt, haffde dend
 smüche mand Tomis Olfen jche verret,
 Günüld Olluff Pötters proffued att en
 vig vering pige ved naffun^{*)}
 for hinde schall haffue bekiendt, att
 Rimmers söperne schall haffue kiöbt
 hinde till att sette jld paa Henich
 Hansens kölne, och gaff hinde der for
 en gammel vadmelps stach, och de
 loffuede hinde meere, hülche de hinde jche

*) Her kommer et
 apent rim. T. 6.

fol. 40a.

giffue vilde, der for vilde hün opröbe demb,
med videre samme ^{profps breff indholder, samme} forberelte proff, schall
haffue giort dieris boger ad effter lovöen,
i Anne Pimero och Marke Pimmers
paahör,

For det sidde vdi rette lagt, kongl: m:
byefoget her i byen Söffren Jensenis hanps
forfattede jndleg, huor vdi hand giffuer
Pimmer Söferne, sag, for samme
völchelige jldbrand, byen er offuer gaen,
effter forindfördte proüff och vindinge-
biürd, saa vel som for dend jld
in augustij sidet forleden vaer andendt
her i byen, och for schyder sig till en
hüer proüff-seer, sill med formeener,
adt effterij, Anne Pimmers effter hindis
egen bekiendelse kand giöre aff, dend som
aff andre mennischer var forgiort, som
hün om Pafomüs Jensen bekiendt haffue,
adt hün da er lige saa god i konsten, som
dend det giort haffue, med videre hanps
formeende, att hün hindis lüff bör bör
haffue forbrüdt, samme jndleg dateret her
aff Fredrichstad dend 28 novembris 1753.

fol. 40. b.

Anne Pimmer
og
Marke Pimmer

Anne Pimmers er tilspördt, om hün sliq
ord haffde tallet, som om proffuot er
da sagde hün, hün det jche kand mindis

Hanps Nielsen Raadmand, Oüffue Andersen
Raadmand, Pafomüs Jensen, Kort Pedersen

1653-1657.

1653-54.

Jens Smel, er hindis anklagere och mödla
vdj resde j mod Anne Rimers.

fol. 41 a.

Anne Rimers bekiende sielff for redder att
hün till forn haffuer veret forgiord aff
Talde Sirrie, for en siuff eller osse aar
siden,

Da effterpoom befindis tünde adpome
sambhermmede proff, nemblig Gümild Johan
Berönichs, och hindis pige Manill Ärichsdatter,
at da de smachede om samme jldbrand,
da haffuer hün sagt, att der som hindis
körne haffde staid, da haffde det jche
scheed och dend öfre gade bleff och fri
formedelst Marie Peder Soldschiffuers schöld,
och borgemester och Tomnis Alpens gaard
bleff fri formedelst Tomis Alpen bad Hauß
fader borgemester at hün maatte bliffue
aff med bödelen, saa effterdij Tingfar-
balchens fierde melder at effter ens egen
bekiendelse bör alle sager domis, er
derfor saaledis for redder aff sagt
at Anne Rimers bör misse hindis
liiff.

Anne Rimers

og

Marke Rimers

fol. 52 a.

Anno 1654 dend 24 januarj vaare vj
forpamlede paa Fredrichstad raadstue,
effter h: stadholders gestrenge velb. h: Gregers
Krabis befalling dat her aff Fredrichstad
dend 27 octobris anno 1653.

fol. 52a.

De till nefvnde 12 lauresis mennind, Amund
Roersdal, Erich Jffuen, Siuord Lillebye,
Hendrick Rase, Olluff Tune, Stenner Smardue,
Sdiennes Bionnerod, Knud Ambionrod,
Olluff Mochlebye, Torre Psiolsdal, Anders
Rod och Simon Rod.

Anne Rimmers
Marke Rimmers

J rede lagt, et proffsbreff, aff tünde
lauresis mand vdsed, aff Fredrichstad
raadstue dend 21 februarj 1653 hvor da
at Anne Rimmers haffuer bekiendt at
hindis søster och vor sønnen, men hün
endbyer det jnded.

fol. 52b.

Endrin abder vdi rede lagt et proffs breff,
aff Fredrichstad raadstue vdsed dend 7:
8 och 9 decembris, vnder tünde lauresis
mandty gigneter, paa huijs Anne och
Marke Rimmers haffuer bekiendt
Marke Rimmers er liljepuordt, hvor aff hün
viste at engvogleren och hans giinde vor Lo
bold folck, suarede hün, at hün jche viste
andit, effterdj at hün och hindis søster
strax bleff paa greben effter hand haffde
veret jnde och brued dennom
Marke Rimmers bekiende, at det vor vist
huijs hün videre haffuer bekiendt, effter
sane proffs breffs formelding,

Søffren Jemssen byefoget gaff hinde sag
paa borgerschabis vegne, at hün schulle
verre en med videre med hindis søster

*) Fredrichstad raadstue.
personaller fra denne
tid findes ikke T.L.

1653-54.

vdj dend schadelige jldbrand, effterdj hün
sligt jche haffuer op daget,
och formendte hün der for bör haffue hindis
fred forbrändt effterdj hand formener hün
jche kand gaae hindis verum,

fd. 53a.

Er der for salledis her om for redken aff
sagt, att effterdj bemelse giündfolch Marke
Rimmers sielff haffuer silksaad och veret
bekiendt, först att hün sich at vide so eller
bre dage, effter Hening Haupens kölne
vor brendt, at hindis söster haffde köbt
dend vigveringspige, till at seke jld paa
Hening Haupens kölne, for det andet, j
lige maade, en dag eller so effter byen
vor brendt, sich hün att vide at det vor saa
besteldt aff hindis söster, dog benegter hün
jche vise det förend det vor scheid,
for det bridie proffuer giündt Oluff Ryders,
dend vigveringspigis bekiendelse, om Rimmer
söppernne, som hinde schall haffue silkiöbt
at seke jld paa Hening kölnne, dog vden
nogen forklaring, huent det vor aff dennom
eller och bege, hinde der till haffuer köbt,
saa effterdj hün er icke vden et proff, och
bemelte Marke sig her for reden erklerer, at
hüps hün till forn haffuer som engevogeten
och kanp giünde formindte hün at de vor
brold folch effterdj hün och hindis
söster strax bleff paa greben effter hand
brüde dennom da viste vj

Anne Rimmer
Marke Rimmer

fol. 53b.

bemelte Marte Rimers, jake fra hindis liiff
 mi at kunde frakiende, men effterdi hün
 dog haffuer vist, dragt en loe eller tre dage
 effter Henings köne och byenn bleff brendt,
 at det vor saa bestelt aff hindis sösser, och
 hün da iche haffuer giffuet öffrigheden
 slikt til kiende her i byen, der for bör
 bemelte Marte Rimmers, at endholde sig
 her fra byen, och dend affuig saa vell
 som Agerphüß Agerphüß och dis vnderligende
 lehene, jnden brende sollenerche, och der
 som hün her effter her vd jnden lader
 sig finde da at haffue hindis liiff
 forbrüt hür hün paa grübis,

Anne Rimmers
 og
Marte Rimmers